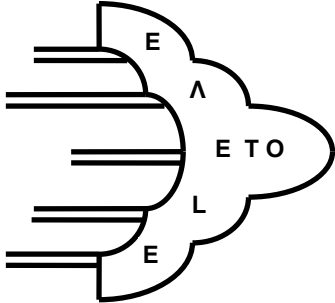

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Επιδάουρου & Αρτέμιδος 6, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
Τηλ.: 8042313, 6118986, 6875487
Τηλεομ.: 8068299, 8042385
Ηλ.Ταχ.: valeonti@otenet.gr
Ιστότοπος: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.51 Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2001

ISSN 1106-1073

Τιμή: 0,03 ευρώ

Μεγάλη Επιτυχία

Όλοι οι σύνεδροι κατά τη διάρκεια του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» εξέφραζαν την ικανοποίησή τους για την υψηλή στάθμη του Συνεδρίου. Δεν ήταν η άποψη μόνο των πολλών, αλλά και των επαϊόντων. Καθηγητές πανεπιστημίων, αλλά και ειδικοί στην Ορολογία, από την Ελλάδα και το εξωτερικό είχαν την ίδια άποψη. Δεν αναφέρουμε ονόματα επειδή οι στήλες του «Ο» είναι ανοικτές σε όσους και όσες θέλουν να διατυπώσουν ό,τι νομίζουν ενυπόγραφα. Η Οργανωτική Επιτροπή δεν θηρεύει μόνο επαίνους. Κάθε κριτική είναι ευπρόσδεκτη, αφού θα οδηγήσει στη βελτίωση του επόμενου συνεδρίου. Η πιο αυστηρή κριτική θα γίνει στους κόλπους της Οργανωτικής Επιτροπής.

Χρειάζεται να απαντήσουμε στο ερώτημα πολλών συνέδρων για τους λόγους της επιτυχίας. Δεν είναι μόνο η παράδοση και οι αυστηρές προδιαγραφές που τηρήθηκαν. Ο κύριος λόγος είναι η δουλειά που προσέφεραν τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής. Ένα ολόκληρο έτος εργάστηκαν ανιδιοτελώς και φτάσαμε στην επιτυχία αυτή. Δεν παραλείπω τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής που συνέβαλαν να ανυψωθεί η στάθμη του Συνεδρίου.

Β.Α.Φ.

Ανασκόπηση του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Το 3^ο Συνέδριο της ΕΛΕΤΟ, που έλαβε χώρα στις 1, 2 και 3 Νοεμβρίου του 2001, άφησε προίκα στην Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία τον (τρίτο) τόμο των πρακτικών του. Πρόκειται για κατάθεση γνώσης και ενέργειας των μελών και των προέδρων των επιτροπών του, τόσο της Οργανωτικής, Β. Α. Φιλόπουλου, όσο και της Επιστημονικής, Α. Ράλλη.

Η συγκομιδή υπήρξε πλούσια και το ενδιαφέρον για την ποιότητα του ελληνικού, επιστημονικού και τεχνικού όρου βαίνει συνεχώς αυξανόμενο. Για όσους δεν κατάφεραν να είναι παρόντες γίνεται η παρούσα σύνοψη στον απόηχο του Συνεδρίου.

Αν και η βασική έρευνα και οι ορολογικές εφαρμογές στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη διατυπώσει επίσημη ελληνική θέση, τούτο παραγματοποιείται ως ένα βαθμό με τα τέσσερα σχετικά συνέδρια (το πρωταρχικό το 1992 και τα τρία αριθμημένα: 1997, 1999, 2001). Ωστόσο, το γεγονός ότι τα ελληνικά ΑΕΙ άρχισαν να εξετάζουν με ενδιαφέρον τα ζητήματα της Ορολογίας, είναι ευαίωνο. Στο πλαίσιο αυτής

της ευαίωνης κατάστασης περιλαμβάνεται και η ομιλία της καθηγήτριας και προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής Αγγελικής Ράλλη κατά την εναρκτήρια συνεδρία καθώς και η καινοτόμος προσφορά της ανακοίνωσης της καθηγήτριας του Α.Π.Θ. Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη για το φαινόμενο του «αναβαπτισμού» των εννοιών. Στον ίδιο άξονα της θεωρίας εντάσσονται και οι δύο επόμενες συμβολές, εκείνη του Κώστα Βαλεοντή ως προς το υψηλό δυναμικό της Ελληνικής Γλώσσας μέσω της σύνθεσης, παραγωγής και παρασύνθεσης μονολεκτικών σύμπλοκων όρων, με εστίαση στον τομέα των Τηλεπικοινωνιών, και εκείνη των Μαρίας Καρδούλη και Δώρας Ακοβιτσιώτη που τόνισαν τη σημασία της ορολογικής προπαιδείας στην επιστημονική προπαιδεία και έδωσαν στοιχεία από το θεωρητικό υπόβαθρο του Wüster.

Στον τομέα της Λεξικογραφίας, ιδιαίτερο ενδιαφέρον συγκέντρωσαν: το Λεξιλόγιο της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, της Ε. Μανουσάκη και της Μ. Κατσογιάννου, τα κριτήρια ανάλυσης των δίγλωσσων λεξικών της Laurence Galorin και το ερμηνευτικό λεξικό μετεωρολογικών και κλιματολογικών όρων του Δ. Ρετάλη. Τα ειδικά λεξικά, ως γνωστόν, αποτελούν σπάνια και δυσεύρετα εργαλεία για την ειδική επικοινωνία.

Στον τομέα της Τυποποίησης της Ορολογίας, όπως στον σχεδιασμό προϊόντων της Αρτέμιδος Γιάγκου, στην ελληνική μουσική Ορολογία των Σπ. Ραυτόπουλου – Π. Γκαρτζόπουλου, στην τυποποίηση νέων προϊόντων ξύλου του κ. Ι. Μπαρμπούτη και στην Ορολογία του χορού των Ε. Roucher και Μ. Τσούτσουρα. Οι παραπάνω ανακοινώσεις προέβαλαν την υπεροχή του συγκεκριμένου έναντι του αφηρημένου στο επίπεδο της έννοιας καθώς και το ζήτημα Χρήσης-Οικονομίας, Ακρίβειας και Αντιστοιχίας ξένου όρου στην ελληνική γλωσσική πραγματικότητα.

Οι προβληματισμοί στον τομέα της μουσικής, του χορού,

Εκδήλωση της ΕΛΕΤΟ

Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών: 1 Φεβρουαρίου 2002

Η ΕΛΕΤΟ διοργανώνει εσπερίδα την 1^η Φεβρουαρίου 2002 και ώρα 18.30 στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών. Στο Αμφιθέατρο του Ινστιτούτου θα δοθεί ομιλία του Διευθυντή Ερευνών, ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, κ. Δημήτρη Σταθάκου, με θέμα:

«Επίκαιρη Επιστημονική Ορολογία: Αναγκαιότητα και λανθάνοντες κίνδυνοι».

Καλούνται τα μέλη της ΕΛΕΤΟ, οι αναγνώστες του «Ο» και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος να συμμετάσχουν στην εκδήλωση.

του ξύλου, της στατιστικής (Α. Γούσης) και της Ποιότητας (Ι. Σαριδάκης) αναδεικνύουν ακόμη μια φορά την ανάγκη επιλογής ισοδύναμου ελληνικού όρου μέσω της οδού της συναινετικής επιλογής και της Τυποποίησης.

Οι Μ. Μπουρουσιάν και Ν. Σπυρέλλης προσέγγισαν τις λεπτές ισοροπίες στο εννοιολογικό επίπεδο στη Χημεία ανάμεσα α) στη φιλοσοφική προσέγγιση και β) την πολιτισμική αντίληψη και τόνισαν την ανάγκη επαναδιατύπωσης των ορισμών της Χημείας με χρήση της γ) *επιχειρησιακής λογικής*, ήτοι της συστηματοποίησης της χημικής γνώσης.

Τις νέες τεχνολογίες εκπροσώπησε δεόντως η ανακοίνωση του Antonio Ribeiro και των συνεργατών του σχετικά με τη δημιουργία δίγλωσσης βάσης ορολογικών δεδομένων στην ελληνική, από συστοιχισμένα κείμενα.

Στην αυτόματη εξαγωγή όρων, μεστή περιεχομένου ήταν η ανακοίνωση των Κατερίνας Κεχαγιά και Σοφίας Ανανιάδου καθώς και η σημαντική εργασία για την κατάρτιση και διαχείριση ορολογικών πόρων των Β. Αντωνόπουλου, Μ. Γαβριηλίδου, Έ. Μάντζαρη, Μ. Μπουρουσιάν, Σ. Πιπερίδη, Δ. Ρετάλη, Π. Σίσκου, Ν. Σπυρέλλη, Γ. Στάμου, και Γ. Τριανταφύλλου, στην οποία συνεργάστηκαν οι φορείς: Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Εργαστήριο Γενικής Χημείας του ΕΜΠ, Εργαστήριο Γενικής Χημείας – Περιβαλλοντικής Ανάλυσης του Πανεπιστημίου Αθηνών και ο Τομέας Οικολογίας του ΑΠΘ.

Η ανακοίνωση της Γ. Κουτσογεωργοπούλου του Πανεπ. Πατρών αφορούσε ηλεκτρονικό λεξικό προφοράς και χρήσης της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας για ξένους.

Στην τελευταία ενότητα, αφιερωμένη στη Μετάφραση και Διερωματική Επιτροπή, όπως η Χρυσ. Δουδουλακάκη και η Χριστ. Φωστήρη, τόνισαν το ρόλο του μεταφραστή ως δημιουργού νεολογισμών και τη διάσταση της ορολογικής εργασίας στην αντιμετώπιση της κατονομασίας της καινοτομίας.

Η συμβολή του Ιόνιου Πανεπιστημίου, με τις ανακοινώσεις των καθ. Ε. Σελλά-Μάζη, Π. Παπαβασιλείου, Δ. Παπασπύρου, Θ. Κρασαδάκη, Ι. Σαριδάκη, Γ. Κωστοπούλου, Α. Παριανού, Π. Κελλάδου κάλυψε από το ιστορικό έως τα συγγενή προς την Ορολογία ζητήματα και την αξιολόγηση της διδακτικής της μετάφρασης.

Στην ανοικτή συζήτηση, μετά το οδοιπορικό της ΕΛΕΤΟ που περιέγραψαν αναλυτικά ο Πρόεδρος της Β. Α. Φιλίππου και ο Γεν. Γραμματέας της Κ. Βαλεοντής, παρουσίασαν το Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ) ο καθηγητής Γ. Καραγιάννης, ο οποίος διατύπωσε τη στρατηγική του ΕΠΟΣ και τόνισε ιδιαίτερα την ανάγκη της Κοινωνίας της Πληροφορίας να έχει διαθέσιμους όλους τους όρους, και όχι μόνο τους προτιμώμενους, και ο Κ. Βαλεοντής που ανέλυσε το επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΕΠΟΣ. Τη συζήτηση διηύθυναν οι καθηγητές Θ. Τάσιος και Γ. Καραγιάννης, ενώ στη λογομήγυρη συμμετείχαν και οι εκπρόσωποι της Ακαδημίας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του ΕΚΤ, του ΙΕΛ και του ΕΛΟΤ.

Η εφαρμογή του ΕΠΟΣ θα σημάνει καλύτερες μέρες για την Ορολογία στην Ελλάδα. Η ΕΛΕΤΟ έπαιξε και θα παίξει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη, εφαρμογή και διάδοση ελληνικών θέσεων και εργαλείων προς χρήση από τους πολίτες της Αλληλέγγυας Κοινωνίας της Πληροφορίας της 3^{ης} χιλιετίας.

M.K.

OROGRAMMA No 51, November-December 2001, ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of
Hellenic Society for Terminology (ELETO)
Sokrati Tsakona 5 & Iatridi
GR-152 36 PENTELI GREECE

Ευχαριστίες

Η Οργανωτική Επιτροπή του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» εκφράζει ευχαριστίες και από τη θέση αυτή στον πρόεδρο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη για την παραχώρηση της Μεγάλης Αίθουσας Τελετών του Πανεπιστημίου για τη διεξαγωγή της εναρκτήριας Συνεδρίας, καθώς και στην ακόλουθο της Γαλλικής Πρεσβείας κα Μ. Bourdeau και στη συνέχεια στον κ. J. Fröchen, για την παραχώρηση του Αμφιθεάτρου του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών για τη διεξαγωγή των εργασιών του Συνεδρίου.

Παρομοίως, ευχαριστεί όλους όσοι συνετέλεσαν στην πραγματοποίηση του Συνεδρίου, ηθικά ή υλικά, οι οποίοι αναφέρονται ονομαστικά στα έντυπα του Συνεδρίου.

B.A.Φ.

Δυστυχώς συνεχίζονται...

Στο προηγούμενο φύλλο του «Ο» ανακοινώθηκε η απώλεια δύο εκλεκτών μελών και φίλων και όπως αναφέρθηκε στο Συνέδριο, είχαμε μια ακόμα απώλεια ενός μέλους που είχε προσφέρει πολλά στην Ορολογία.

Η Μαίρη Παπαδάκη, θα μπορούσα να γράψω απλά «η Μαίρη», που τόσο κοντά μας ήτανε, έφυγε.

Η Μαίρη, ηλεκτρολόγος μηχανικός, από τα ιδρυτικά μέλη της ΕΛΕΤΟ, εργαζότανε συνεχώς με φανατισμό και συνέπεια για την Ορολογία. Για πολλά χρόνια διετέλεσε Τεχνικός Υπεύθυνος της Τεχνικής Επιτροπής Τυποποίησης ΕΛΟΤ/ΤΕ21 «Τεχνική Ορολογία» και, ως εκπροσωπός της, μέλος του Γενικού Επιστημονικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ. Διεξήγαγε επιτυχώς το πρόγραμμα «Ορολογία Ενέργειας». Η Μαίρη είχε την ιδέα και εργάστηκε για την πραγματοποίηση του συνεδρίου «Τυποποίηση Ορολογίας» που διοργανώθηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας το 1992.

Μαίρη μας λείπεις.

B.A.Φ.

"ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ"	
Το "Ορογράμμα" είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.	
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:	
B. Α. Φιλίππουλος	
Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ	
Σύνταξη:	
Κ. Βαλεοντής	
Μ. Καρδούλη	
Α. Παπαναστασίου	
B.A. Φιλίππουλος	
Τηλέφωνα:	
πρωί:	6118986
εσπέρα:	8042313, 8619521
Τηλεομοιότυπο:	8068299, 8042385
Ηλ. Ταχυδρομείο:	valeonti@otenet.gr
Ιστότοπος Ιντερνετ:	http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm
Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.	
Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του "Ο" συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.	
Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του "Ο" με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.	

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λάβαμε – και ευχαριστούμε – τα ακόλουθα περιοδικά:

- **Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση**, τεύχ. 771, Οκτώβ. 2001.
- **Αρναία της Μακεδονίας**, τεύχ. 51 Απρίλ.- Ιούν. 2001.

- *Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία*, τεύχ. 25, Ιουλ.-Αύγ. 2001.
- *TermNet News*, τεύχ. 68/69, 2000.
- *Terminology Standardization*, τεύχ. 3-4, 2000.
- *Terminology Science & Research*, Vol. 10, No 1.

Τιμητική Διάκριση

Η εργασία «Ο Ελληνικός Σύμπλοκος Όρος και η χρήση της Γενικής ως Προσδιοριστικού Συνθετικού» των Κ. Βαλεοντή, Κ. Ζερίτη και Α. Νικολάκη, έτυχε τιμητικής διάκρισης στον διεθνή διαγωνισμό του 2000 που είχε προκηρύξει το Διεθνές Κέντρο Πληροφόρησης Ορολογίας (INFOTERM).

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ συνεχάρη τους συγγραφείς και ευχήθηκε να υποβληθούν στο μέλλον και άλλες εργασίες ελλήνων επιστημόνων που να τύχουν ανάλογης βράβευσης.

B.A.Φ.

ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΜΕΛΩΝ

Με απόφαση του ΔΣ καθορίστηκαν σε ευρώ:

Εγγραφή μέλους (που είναι 1000 δρχ.): **3 ευρώ**
Ετήσια εισφορά (που είναι 5.000 δρχ.): **15 ευρώ**

Η εξόφληση των συνδρομών των μελών γίνεται με απευθείας πληρωμή στην ταμία της ΕΛΕΤΟ,

κα Α. Γκόνου,
 Λ. Κασώνη 16,
 145 61 Κηφισιά
 τηλ.: 801 9550

ή με καταβολή στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΛΕΤΟ (Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 671/591002-12).

Στην τελευταία περίπτωση είναι απαραίτητο τα μέλη να στέλνουν φωτοαντίγραφο της απόδειξης ταχυδρομικώς στη διεύθυνση της ΕΛΕΤΟ ή τηλεομοιοτυπικά την απόδειξη στον αριθμό 806 8299 ή ηλ-μήνυμα στη διεύθυνση valeonti@otenet.gr.

Προκήρυξη Βραβείου

Διεθνές Βραβείο για έρευνα και ανάπτυξη στην Ορολογία (International Terminology ARD Award 2003)

Το Βραβείο απονέμεται κάθε δεύτερο έτος σε άριστο επίτευγμα (διατριβή, δημοσίευμα) στην Εφαρμοσμένη Ορολογία, με έπαθλο 2000 ευρώ.

Το Βραβείο υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας (EAFT), το Διεθνές Κέντρο Πληροφόρησης για Ορολογία (INFOTERM) και το Διεθνές Δίκτυο Ορολογίας (TermNet)

Υποψηφιότητες, με υποστήριξη κάποιου ινστιτούτου, πρέπει να υποβληθούν πριν από τις 31 Οκτωβρίου 2002, στην EAFT.

Αποστολή του Infoterm

Από την Έκθεση Πεπραγμένων 2000 (Annual Report 2000) του Διεθνούς Κέντρου Πληροφόρησης για Ορολογία (Infoterm) διαβάζουμε για την **Αποστολή** του:

«Mission Statement of Infoterm:

Η Διεθνής Οργάνωση Infoterm προωθεί και υποστηρίζει τη συνεργασία υπαρχόντων και τη δημιουργία νέων κέντρων και δικτύων Ορολογίας με γενικό σκοπό τη βελτίωση της επικοινωνίας των ειδικών, της μεταφοράς γνώσης και της παροχής περιεχομένου αποβλέποντας στη διευκόλυνση της συμμετοχής όλων στην παγκόσμια πολυγλωσσική κοινότητα της γνώσης».

K.B.

Cognitive dissonance – Ανάδραση αναγνώστών

Από αναγνώστες του «Ο», μέλη ή μη της ΕΛΕΤΟ, λάβαμε απόψεις/παρατηρήσεις για την ελληνική απόδοση του όρου **cognitive dissonance** όπως ζητήθηκε στο δημοσίευμα της *Μαρίας Καρδούλη* (Μ.Κ.) στο προηγούμενο φύλλο. Τις δημοσιεύουμε εδώ όπως διατυπώθηκαν:

1. *Από το μέλος της ΕΛΕΤΟ Σπύρο Βουλόδημο, Μηχανολόγο-Ηλεκτρολόγο, Τηλεπικοινωνιακό Μηχανικό ΟΤΕ:*

«Παρόλο που θα χρειαζόνταν κάποιες διευκρινίσεις για τον ορισμό του όρου, προτείνω τα εξής για συζήτηση:

- **πρόκληση ορθοδοξότητας**
- **αμφισβήτηση ορθοδοξότητας**
- **πρόκληση νοητικού(ών) μοντέλου(ων) ή πρόκληση νοητικού(ών) προτύπου(ων)**
- **μέτρο πρόκλησης νοητικού(ών) μοντέλου(ων)** (Στην περίπτωση που είναι κάτι μετρήσιμο)

Η έννοια του όρου "**πρόκληση**" είναι η αμφισβήτηση και όχι η επίτευξη.

ΑΣ εξεταστεί και η περίπτωση της ακριβούς μετάφρασης: αντιληπτή **παραφωνία** ή **διαφωνία**.

Επίσης θα ήταν εξεζητημένο το : **διαφώνημα** ;»

2. *Από το μέλος της ΕΛΕΤΟ Δημήτρη Συνοδινό, Φυσικό-Ηλεκτρονικό, Τηλεπικοινωνιακό Μηχανικό, πρώην στέλεχος ΟΤΕ:*

«Για την απόδοση στα ελληνικά τούτου του περιφραστικού σύμπλοκου όρου (σύνθετου όρου) ξεκινάμε από τις δύο λέξεις του (1^ο και 2^ο άμεσο συνθετικό) «cognitive» και «dissonance» και για κάθε μία ξεχωριστά πριν ή συνθέσουμε ορολογικά στα ελληνικά τον όρον τούτο.

Για το πρώτο α.σ. «cognitive» (προσδιοριστικό) θεωρούμε την αγγλική λέξη «cognition». Από το λεξικό «Dictionary of contemporary English» του οίκου LONGMAN έχουμε τα εξής:

cognition: The process by which you see or hear something, recognize it, and understand it. e.g. the regions of the brain that are responsible for memory and cognition.

Συμπέρασμα: Η λέξη «cognition» αντιστοιχεί στη λέξη «**αντίληψη**».

Για τον όρο «cognitive» προτείνεται ο όρος «**αντιληπτικός**» ή «**αντιληπτικός**».

Σχετικά με τον όρο **dissonance** δεύτερο α.σ. (προσδιοριζόμενο), από το ίδιο λεξικό έχουμε τις εξής πληροφορίες:

a. a combination of musical notes that have a strange sound because they are not in HARMONY.

b. (formal) a lack of agreement because of different ideas or opinions.

Ύστερα από τα παραπάνω προτείνονται τα εξής για το δεύτερο α.σ.:

1. ασυμφωνία (για γνώμες, δεδομένα, πληροφορίες)
2. δυσαρμονία (για μουσικούς ήχους).

Συμπέρασμα: Για τον υπόψη π.σ.σ. αποδίδουμε στα ελληνικά τους εξής σ.ό.:

αντιληπτική (ή **αντιληπτική**) **ασυμφωνία** και **αντιληπτική** (ή **αντιληπτική**) **δυσαρμονία**,

σύμφωνα με τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις.»

3. *Από την Κα Αναστασία Ευκλείδη, Καθηγήτρια Γνωστικής Ψυχολογίας Α.Π.Θ.:*

«...Διάβασα την πρόσκληση για την απόδοση στα ελληνικά του όρου "**cognitive dissonance**" και θα ήθελα να καταθέσω τη δική μου άποψη.

Νομίζω ότι ο όρος αυτός μπορεί να αποδοθεί ως "**γνωστική δυσαρμονία**" (Κωσταριδίου-Ευκλείδη, 1995, σ. 158). Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εναλλακτικές αποδόσεις ο όρος "**γνωστική σύγκρουση**", διότι η θεωρία του Festinger, η οποία χρησιμοποιεί τον όρο "**dissonance**" εντάσσεται στο πλαίσιο των

θεωριών που μελετούν το φαινόμενο της γνωστικής σύγκρουσης (βλ. Κωσταριδίου-Ευκλείδη, 1997, σ. 204), ή ο όρος «**γνωστική ασυμφωνία**»...»

3. Από τον κ. Μανώλη Δαμίγο:

«...Επειδή δεν δίδονται πληροφορίες για το κείμενο στο οποίο αλιεύτηκε αυτός ο όρος υποθέτω ότι πρόκειται για την γνωστή διάσταση που υπάρχει μεταξύ των ειδικών σε θέματα ρύπανσης όσον αφορά τα θέματα των επιπτώσεων των ρύπων στο περιβάλλον και ιδιαίτερα του διοξειδίου του άνθρακα, για το οποίο άλλοι λένε ότι θα επιφέρει μη αντιστρεπτή υπερθέρμανση του πλανήτη και ερημοποίηση, ενώ άλλοι λένε ότι η υπερθέρμανση θα επιφέρει βροχοπτώσεις και αύξηση της βλάστησης καθώς νερό και διοξείδιο του άνθρακα αποτελούν την κύρια τροφή του φυτικού κόσμου, ενώ κάποιοι άλλοι επιστήμονες λένε ότι η παρατηρούμενη αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη εμπίπτει στον κανονικό κύκλο του κλίματος της γης. Αυτή η παραφωνία δεν επιτρέπει στους λαμβάνοντες αποφάσεις να καταλήξουν σε μια στρατηγική.

Αν, λοιπόν, είναι αυτό το πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται ο συγκεκριμένος όρος τότε έχω να πω τα εξής:

dissonance: είναι το αντίθετο του **consonance** που σημαίνει **συγχορδία, συνήχηση**. Δεν υπάρχει όμως, απ' όσο γνωρίζω αντίθετο αυτών των ελληνικών όρων, συνεπώς η πλησιέστερη σε έννοια λέξη είναι η **παραφωνία** ή η **κακοφωνία** ή η **δυσαρμονία**, ενώ δεν ξέρω αν γίνεται αποδεκτή και η λέξη **ασυγχορδία**. Έχουμε να επιλέξουμε και προσωπικά προτιμώ τις λέξεις **παραφωνία** ή **ασυγχορδία**.

cognitive: έχει σχέση με την γνώση. Δεν γνωρίζω αν αποδίδεται σωστά ως **γνωστικός**, όμως πριν από 20 περίπου χρόνια δημιουργήθηκε η ειδικότητα του **cognitician** (αγγλικά) και του **cogniticien** (γαλλικά) που δεν έχουν νομίζω αποδοθεί στα ελληνικά. Εγώ τότε επειδή θεωρούσα βασική αυτή την ειδικότητα (και αποδείχτηκε ότι ήταν αφού στην σημερινή μετεξέλιξη της μιλάμε για Διαχείριση της Γνώσης (Knowledge Management) και ήθελα να υπάρξει όρος στα ελληνικά. Αμφιπαλανευόμενα λοιπόν μεταξύ των όρων: "γνωσολόγος" και "γνωστικιστής" οι οποίοι όμως δεν με ικανοποιούσαν. Θα μπορούσαμε λοιπόν να αποδώσουμε το **cognitive** ως **γνωστική** αν δεν υπάρχει κάτι καλύτερο.

Στην περίπτωση αυτή θα είχαμε **γνωστική παραφωνία**, που σημαίνει ότι οι "γνώστες παραφωνούν" όταν μιλάνε. Όμως, μήπως αυτό αφήνει να εννοηθεί ότι υπάρχει "γνωστική παραφωνία" σε αντιδιαστολή μιας πιθανής "τρελλής παραφωνίας", ενώ η σωστή ερμηνεία είναι "παραφωνία γνώσεων";...»

Όπως παρατηρούμε, **υπάρχουν** απόψεις και προτάσεις. Το θέμα παραμένει ακόμα ανοικτό και για το επόμενο φύλλο. Στη συνέχεια, το ΓΕΣΥ¹ – ενώπιον του οποίου θα κάμει ανασκόπηση του θέματος η Μ.Κ, που είναι και Αντιπρόεδρος του – θα εξετάσει/μελετήσει όλες τις προτάσεις και θα διατυπώσει την απόφασή του, **επιλέγοντας, βελτιώνοντας και εγκρίνοντας** ή **καινοτομώντας**.

K.B.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ¹ έλα κι εσύ

Η λέξη «sustainable» ως προσδιοριστικό συνθετικό πολλών αγγλικών όρων

Η απόδοση στα ελληνικά της λέξης «**sustainable**» ως συνθετικού αγγλικών όρων και ιδιαίτερα του όρου «**sustainable development**» απασχόλησε κάποια στιγμή το 3^ο Συνέδριο, με αφορμή σχετική πρόταση του (μεταφραστή της ΕΕ) κ. Μ. Καλλέργη. Έγινε κάποια συζήτηση ανάμεσα στις αποδόσεις **διατηρητικός** και **διατηρήσιμος**, με πειστικότερα επιχειρήματα υπέρ της δεύτερης.

Ύστερα από εισήγηση του Προέδρου του, το ΓΕΣΥ ασχολήθηκε με το θέμα στην τελευταία συνεδρίασή του και δέχτηκε την, κατά κανόνα, απόδοση **διατηρήσιμος**².

¹ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

² Συμφωνώντας και με την άποψη της Ά. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη που διατυπώθηκε στο 3^ο Συνέδριο.

Συνοπτικά μπορούμε να πούμε τα ακόλουθα:

Η αγγλική παραγωγική κατάληξη **-able** ή **-ible** (που προέρχεται από τη λατινική **-abilis** ή **-ibilis**) δίνει επίθετο παράγωγο μεταβατικού ρήματος, που σημαίνει «τον **δυνάμενο** ή **άξιο να υποστεί την ενέργεια** του ρήματος» και αντιστοιχεί **κυρίως** στην ελληνική παραγωγική κατάληξη **-ιμος** και στην παραγωγική κατάληξη «**-τός**» με ή χωρίς το πρώτο συνθετικό «**ευ-**» ή το πρώτο συνθετικό «**αξιο-**» π.χ.

- edible** (λατ. *edibilis*) = **εδώδιμος, φαγώσιμος**
- extendable** (λατ. *extendabilis*) = **επεκτάσιμος, επεκτατός**
- acceptable** (λατ. *acceptabilis*) = **αποδεκτός**
- flexible** (λατ. *flexibilis*) = **εύκαμπτος**
- notable** (λατ. *notabilis*) = **αξιοσημείωτος**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1- Εδώ τα **μεταβατικά** ρήματα είναι τα λατινικά: **edo** (από το Αρχ.Ελλ. *έδω* = τρώγω), **extendo** (= επεκτείνω), **accepto** (= αποδέχομαι), **flecto** (= κάμπτω) και **noto** (= σημειώνω).

Από την άλλη πλευρά, φαίνεται ότι η ελληνική παραγωγική κατάληξη **-τικός** στα παράγωγα επίθετα από **μεταβατικά ρήματα** δηλώνει τον **προκαλούντα** ή **έχοντα σχέση** με την **ενέργεια** του ρήματος (η οποία δηλώνεται με την παραγωγική κατάληξη **-ση**). π.χ.

<u>Ρήμα</u>	<u>Επίθετο</u>	<u>Σημασία</u>
βοηθώ	βοηθητικός	αυτός που βοηθά
διοικώ	διοικητικός	αυτός που διοικεί ή έχει σχέση με τη διοίκηση
διατηρώ	διατηρητικός	αυτός που διατηρεί ή έχει σχέση με τη διατήρηση
διασπώ	διασπαστικός	αυτός που διασπά ή έχει σχέση με τη διάσπαση

Σε ό,τι αφορά την απόδοση του **sustainable**, σύμφωνα με τα ανωτέρω και μένοντας στην απόδοση **διατηρώ** γαι το ρήμα **sustain**, όπως συζητήθηκε στο 3^ο Συνέδριο, θα μπορούσαν να εξεταστούν οι αποδόσεις: **διατηρήσιμος, διατηρητός, ευδιατηρήτος, αξιδιατηρήτος** και σε καμιά περίπτωση **διατηρητικός**.

Το ΓΕΣΥ, όπως αναφέρθηκε, επέλεξε την απόδοση **διατηρήσιμος** για την ονοματοδότηση νέων εννοιών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 - Για να πάρουμε μια ιδέα της έκτασης της χρήσης του υπόψη επίθετου στην Ορολογία σήμερα, κάμαμε μια μικρή έρευνα στη Τράπεζα όρων **EURODICAUTOM**. Βρήκαμε το επίθετο αυτό να χρησιμοποιείται σε **227** όρους, σε διάφορα θεματικά πεδία, με τις ακόλουθες ελληνικές αποδόσεις:

αυτοσυντηρούμενος, βιώσιμος, διαρκής, αιεφόρος, ήπιος (τουρισμός), οικολογικός (τουρισμός), φυσικός, φιλικός προς το περιβάλλον, συνεχής, εφικτός, ανεκτός, αιεφορικός, διατηρών, οικο- (ως πρώτο συνθετικό), **συγκροτημένος, αιεφορος, διατηρήσιμος, ανανεώσιμος, σταθερός, μακρόπνοος, διαρκείας, αυτόνομος, που θεωρείται βιώσιμος, σταθερός και διαρκής, συνεκτικός, οικολογικά βιώσιμος.**

Στη Βάση Τηλεπικοινωνιακών Όρων **TELETERM**, για το ρήμα **sustain** (λατ. *sustineo* = **βαστάζω, (υπο)φέρω**) και τα παράγωγά του έχουν υιοθετηθεί (σε 16 ελληνικούς όρους) οι αποδόσεις:

- sustain {v.} =** **διατηρώ** (1 περίπτωση), **υφίσταμαι** (1 περίπτωση)
- self-sustaining =** **αυτοσυντηρούμενος** (1 περίπτωση)
- sustainable =** **διατηρήσιμος** (7 περιπτώσεις), **υποφερτός** (1 περίπτωση)
- sustainability =** **διατηρησιμότητα** (1 περίπτωση)
- sustained =** **διατηρούμενος** (3 περιπτώσεις), **επίμονος** (1 περίπτωση)

Το γενικότερο ζήτημα της **προτιμητέας**, κατά περίπτωση, **παραγωγικής κατάληξης** **ασφαλώς και χρειάζεται** βαθύτερη και ευρύτερη διερεύνηση από γλωσσολόγους.

K.B.